

Història de la Comunicació

Codi: 103843

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2501928 Comunicació Audiovisual	FB	1	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Josep Maria Perceval Verde

Correu electrònic: JosepMaria.Perceval@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Josep Maria Perceval Verde

Prerequisits

No es requereixen coneixements específics diferents dels que s'assoleixen després de cursar el batxillerat. Es dóna per fet que els estudiants disposen d'un correcte coneixement de les llengües catalana i/o castellana tant escrita com oral com de comprensió lectora.

Objectius

L'assignatura es realitza a primer curs durant el primer semestre i pertany al bloc formatiu de Comunicació.

A partir d'aquesta assignatura el/la estudiant assolirà objectius fonamentals del Grau de Comunicació Audiovisual, que l'han d'ajudar a:

- Demostrar que té un coneixement bàsic de la dinàmica actual del món que li permet emmarcar la informació d'actualitat en el seu context.
- Reunir i relacionar dades pròpies de la realitat quotidiana que incloquin una reflexió sobre temes rellevants de tota mena per interpretar i difondre a la societat.
- Reflexionar sobre els canvis que s'han produït en l'àmbit comunicatiu al llarg dels segles, i de quina forma això transforma les relacions humanes, culturals, polítiques, econòmiques i socials de la humanitat.

Competències

- Aplicar el pensament científic amb rigor.
- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
- Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.

- Demostrar esperit crític i autocrític.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina, els seus camps i les elaboracions conceptuals, així com el seu valor per a la pràctica professional.
- Gestionar el temps de manera adequada.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el pensament científic amb rigor.
2. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
3. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
4. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
5. Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.
6. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
7. Gestionar el temps de manera adequada.
8. Identificar els fonaments de les teories i de la història de la comunicació.

Continguts

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

El calendari detallat amb el contingut de les diferents sessions s'exposarà el dia de presentació de l'assignatura. Es penjarà també al Campus Virtual on l'alumnat podrà trobar la descripció detallada dels exercicis i pràctiques, els diversos materials docents i qualsevol informació necessària per a l'adequat seguiment de l'assignatura. En cas de canvi de modalitat docent per raons sanitàries, el professorat informará dels canvis que es produiran en la programació de l'assignatura i en les metodologies docents.

Tema 1

Introducció a la Història de la Comunicació

Definició, metodologia i objectius.

Visibilitat i invisibilitat del concepte "femení" a la història de la comunicació. Priorització del que és "masculí" a la història de la comunicació: el model androcèntric de visió del món.

Tema 2

Comunicació oral-gestual

Explicació de la comunicació a les societats àgrafes. Gramàtiques del tòtem i el tabú, organització de la comunicació a les societats animistes i primeres manifestacions icòniques. El cos com a suport de comunicació (treball sobre el cos de forma permanent - tatuatge, incisions ... - i temporal - maquillatge, vestits, gestualitat consensuada). Continuïtat d'aquesta comunicació oral-gestual fins a l'actualitat.

Tema 3

Esriptura

Naixement, desenvolupament i debats al voltant de l'escriptura. Precedents i temptatives de classificació dels diferents sistemes d'escriptura: del pictograma a la fonetització. Efectes i impacte de l'escriptura en l'organització social, econòmica i cultural. La importància del suport i les eines. La invenció del llibre. La

credibilitat de l'escrit. L'escriptura com a art. Monestirs i copistes. Conseqüències de l'alfabetització. Escriptura i model aristotèlic de pensament. L'escriptura com a atribut del poder. Dones i escriptura: teixir i escriure. Societats sense escriptura.

Tema 4

Impremta

L'originalitat i les diferències de l'invent de Gutenberg i els seus tipus mòbils. L'expansió del llibre des dels incunables a la formació de les grans biblioteques. La periodització de la notícia: dels avisos a les gasetes i diaris. La nova sociabilitat individual: la cort, el saló i el cafè; la impressió de textos i la seva influència social; sistemes de propaganda, publicitat monàrquica i orígens del periodisme. Acadèmia-club-partit-premsa periòdica: la Il·lustració i la conformació de l'espai públic d'opinió burgesa.

Tema 5

Comunicació a la revolució industrial

Revolució industrial: bases conceptuals i materials. Indústria, economia i revolució energètica. El paper dels transports, vies de comunicació. Progressos tècnics en el món de la comunicació. L'abolició de la distància: el telègraf, el telèfon, els serveis postals. Enlairament de la premsa: premsa seriosa i premsa popular. Creació de les agències de premsa. Fotografia i precedents de la imatge en moviment.

Tema 6

Mitjans de comunicació de masses

L'emergència del cinema i la ràdio. La mobilització de la premsa en la I Guerra Mundial. Sistemes públics i privats de gestió dels nous mitjans de masses. L'enlairament interromput de la televisió. La premsa escrita enfront de nous reptes. El fenomen dels magazins il·lustrats. Les dues edats del cinema: cinema mut i cinema sonor. Els noticiaris cinematogràfics. Publicitat i propaganda: usos i explotació dels mitjans als estats totalitaris i a les democràcies. Mobilització dels mitjans en la II Guerra Mundial: per què lluitem? Explosió de la televisió. Cinema i ràdio enfront de la competència de la televisió.

Tema 7

Revolució digital i societat del coneixement

La indústria de la comunicació i les anomenades empreses tecnològiques com a factor de desenvolupament i crisi; victòria de l'audiovisual sobre l'imprès i la cultura del llibre; omnipresència de la comunicació i globalització de la societat de la informació; informatització i noves tecnologies en l'oci i el treball. Reflexions sobre el nou veïnatge universal (realitat i mitificació de la metàfora): immediatesa comunicativa (d'Internet als reality shows), nou analfabetisme tecnològic i bretxa digital: l'explosió de l'accés a la informació i la producció (de l'MP3 a DVD). ..

Metodologia

L'aprenentatge estarà basat en diversos aspectes:

- La lectura de textos bàsics sobre la història de la comunicació. El llibre "Historia mundial de la comunicació" de José Maria Perceval (veure bibliografia) serà lectura obligatòria per a l'examen final.
- L'estudi de cas de diversos temes on caldrà elaborar treballs de forma individual o en grup.
- Presentacions orals a l'aula sobre els temes estudiats.

Es fomentarà el treball col·laboratiu i la capacitat d'anàlisi crítica i de reflexió.

Perspectiva de gènere

L'assignatura fomenta la sensibilitat vers la perspectiva de gènere de manera transversal. Ho fa específicament en els següents aspectes concrets:

-Coneixement sobre inclusió de la perspectiva de gènere en tots els processos del disseny i aplicació de les recerques, incloent metodologies i tècniques de recerca amb perspectiva de gènere o feministes.

-Reflexió sobre el paper de les tecnologies de la informació i comunicació en la transmissió dels estereotips de gènere i en la transformació social.

-Coneixement de la fractura digital i l'adequació de les TICs a les diferències de gènere: barreres i oportunitats.

-Reconeixement de les aportacions de les científiques a la disciplina.

-Coneixement del paper de les desigualtats de gènere en la ciència, tant en la producció científica com en la seva vessant professional-acadèmica.

-Coneixement dels valors d'equitat de gènere en l'exercici professional.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	37,5	1,5	3, 5, 6, 8
Seminaris	15	0,6	4, 6
Tipus: Supervisades			
Tutories de seguiment	7,5	0,3	1, 2, 3, 5, 7
Tipus: Autònomes			
Lectures, anàlisis, preparació de treballs	82,5	3,3	2, 3, 4, 6, 7

Avaluació

- L'avaluació de l'assignatura consta de tres parts, el pes específic de les quals és:

- Pràctiques: 50% nota

- Examen: 40 % nota.

- Participació a classe i autoavaluació justificada: 10% nota.

Per aprovar l'assignatura es farà nota mitjana entre les 3 parts. Cal que estiguin aprovats amb 5 punts l'examen i que sigui un mínim de 5 punts la nota resultant de fer el promig de les pràctiques, que han de fer-se totes.

Les darreres setmanes de curs es dedicaran a la recuperació. Per anar a la recuperació caldrà que els/les estudiants hagin fet l'examen del curs en primera convocatòria i haver-ne aconseguit una nota mínima de 3 punts. L'alumnat tindrà dret a la recuperació de l'assignatura si ha estat avaluat del conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura. La recuperació consistirà en l'examen teòric i una activitat pràctica.

Els treballs de curs o l'examen que tinguin més de 5 faltes d'ortografia i/o estructura gramatical seran suspesos.

Tots els detalls del sistema d'avaluació es concretaran el primer dia de classe i es faran públics a l'Aula Moodle de l'assignatura.

Activitats pràctiques avaluable:

Les activitats pràctiques avaluable estan distribuïdes al llarg del curs i tenen relació amb aspectes clau de la matèria i del temari de l'assignatura.

Es realitzarà una pràctica avaluable cada mes com a mínim, la prova teòrica a final de curs i la recuperació si és necessari.

En cas de segona matrícula, l'alumnat podrà fer una única prova de síntesi que consistirà en un compendi de les diferents proves d'avaluació, teòriques i pràctiques. La qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova de síntesi.

Plagi. L'estudiant que realitzi qualsevol irregularitat (còpia, plagi, suplantació d'identitat,...) es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació. En cas que es produeixin diverses irregularitats, la qualificació final de l'assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	40%	3	0,12	1, 5, 6, 7, 8
Participació a classe i autoavaluació justificada	10%	1,5	0,06	5, 6, 8
Treballs pràctics supervisats i dirigits	50%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

CALVET, Louis-Jean: *Historia de la escritura*, Barcelona, Paidós, 2001

DIAMOND, Jared: *El mundo hasta ayer*, Barcelona, Random House Mondadori, 2013.

FIGUERES, Josep M.: *Resistència. La premsa en català. Censura i repressió*. Base. 2019.

PERCEVAL, José María, *Historia mundial de la comunicación*, Cátedra, Madrid, 2015.

RUEDA-LAFFOND, José Carlos; GALÁN, Elena; RUBIO, Ángel. *Historia de los medios de comunicación*. Madrid, Alianza, 2014.

WILLIAMS, Raymond (ed.), *Historia de la comunicación, Vol. I: Del lenguaje a la escritura. Vol. II: De la imprenta a nuestros días*, Bosch Comunicación, Barcelona, 1992.